

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3349

av **Désirée Pethrus m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut	3
Inledning	6
Fler jobb för dem som står längst från arbetsmarknaden	6
Regeringens jobbfiendliga politik	7
Riktade jobbskatteavdrag	8
Värna och utveckla tjänstesektorn	10
RUT-område Tvätt	11
RUT-område Underhåll	11
RUT-område Nattvak/personlig omsorg	11
Vårdnära serviceteam	12
Fler vägar till jobb	12
Introduktionsanställningar	12
En arbetsförmedling som förmedlar jobb istället för att administrera arbetslöshet	14
Förändrade arbetsmarknadsprogram	14
Avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning	15
Fler platser i yrkesvux	16
Reformera anställningsstöd	16
Nystartsjobb	17
Instegsjobb	17
Särskilt anställningsstöd	17
Förstärkt särskilt anställningsstöd	18
Trainee och extratjänster	18

Slå ihop tre former av arbetspraktik till en	18
Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag	18
Yrkesintroduktionsanställningar	19
Lärlingsanställningar	19
Matchningsanställningar	20
Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga	20
De arbetsintegrerande sociala företagen	21
Den särskilda löneskatten för äldre	22
Arbetsrätt	22
Skyldighet att rapportera in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket	23
Utöka undantaget i LAS	23
Proportionalitet på arbetsmarknaden	24
Kompetenskonton	24
Arbetslöshetsförsäkringen	24
Arbetsliv	25
Ambassadörsprogrammet för kvinnors företagande	27
Pris- och löneomräkningar	28

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa anställningsformen introduktionsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa fler platser inom yrkesvuxenutbildning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte kräva kollektivavtalsliknande villkor för nystartsjobben och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen instegsjobb och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen särskilt anställningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen traineetjänst och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen extrajobb och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen förstärkt anställningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slå ihop de tre formerna av arbetspraktik och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finna en utformning för matchningsanställningar till 2018 och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket för lönestöden och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler ska få jobb inom Samhall och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lönestöd för socialt handledarstöd och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte återinföra löneskatten för äldre arbetstagare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktionera arbetstagarorganisations skyldighet att lämna in sådana kollektivavtalsvillkor till

- Arbetsmiljöverket som organisationen kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa rätten till arbetsrättsliga konfliktåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att justera arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte förändra reglerna för deltidsbegränsningen och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att verka för kvinnors hälsa och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av förutsättningarna för införande av en årlig arbetsmiljödeklaration och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Tillväxtverket att återstarta nätverket för kvinnors företagande och tillkännager detta för regeringen.

Tabell 1. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2017 uttryckt som differens avvikelse gentemot regeringens förslag

Anslagsförslag 2017 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 381 086	-1 340 541
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	27 445 318	+1 354 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 272 336	-6 282 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	18 405 468	+100 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	117 960	-384
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 181 070	-360 000
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	40 546	-357
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	65 671	-400
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	55 547	-167
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 575 000	
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 216 007	
2:1 Arbetsmiljöverket	738 917	-28 504
2:2 Arbetsdomstolen	32 600	-132
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222	
2:4 Medlingsinstitutet	58 463	-103
2:5 Arbetslivspolitik	30 000	
<i>Nya anslag</i>		
1:13 Matchningsanställningar		
1:14 Socialt handledarstöd		+100 000
Summa	75 656 514	-6 458 587

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:1 AF-		-780 000
Nej till tillskott etablering		-520 000
PLO		-40 541
Summa		-1 340 541
1:2 Extratjänster		+626 000
1:2 Sänkt tak i a-kassa		-1 400 000
1:2 Nej till mer generös a-kassa deltid		-99 000
1:2 Studiestartsstöd		+395 000
1:2 Bortre parentes sjukförsäkringen		+1 600 000
1:2 Traineejobb		+232 000
Summa		+1 354 000
1:3 Arbetsmarknadsutbildning		-2 580 000
1:3 Instegsjobb		-416 000
1:3 SAS		-749 000
1:3 FSAS		-700 000
1:3 Extratjänster		-1 221 000
1:3 Traineejobb		-542 000
1:3 Aktiva insatser för långtidsarbetslösa		-60 000
1:3 Nej till borttagande av bortre parentes		+4 000
1:3 Fortsatt arbetslivsintro		+72 000
1:3 Kompetenskartläggning asylsökande		-90 000
1:3 Summa		-6 282 000
2:1 Arbetsmiljöverket		-25 000
PLO		-3 504
Summa		-28 504

Tabell 2. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2017 till 2020 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Miljoner kronor

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	-1 341	-1 429	-1 611	-1 516
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+1 354	+2 685	+3 443	+3 610
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-6 282	-8 715	-10 244	-10 928
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	+100	+100	+100	+100
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	-0	-1	-2	-3
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	-360	-46		
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	-0	-1	-1	-1
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	-0	-1	-1	-2
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	-0	-0	-1	-1
2:1 Arbetsmiljöverket	-29	-32	-37	-42
2:2 Arbetsdomstolen	-0	-0	-1	-1
2:4 Medlingsinstitutet	-0	-0	-1	-1
<i>Nya anslag</i>				
1:13 Matchningsanställningar		+81	+161	+194
1:14 Socialt handledarstöd	+100	+100	+100	+100
Summa	-6 459	-7 260	-8 094	-8 489
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>				

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1:1	AF-	-780	-770	-770	-720
	Nej till tillskott etablering	-520	-570	-700	-600
	PLO	-41	-89	-141	-196
	Summa	-1 341	-1 429	-1 611	-1 516
1:2	Extratjänster	+626	+1 612	+2 315	+2 602
1:2	Sänkt tak i a-kassa	-1 400	-1 500	-1 500	-1 700
1:2	Nej till mer generös a-kassa deltid	-99	-121	-125	-128
1:2	Studiestartsstöd	+395	+790	+778	+761
1:2	Bortre parentes sjukförsäkringen	+1 600	+1 600	+1 600	+1 600
1:2	Traineejobb	+232	+304	+375	+475
	Summa	+1 354	+2 685	+3 443	+3 610
1:3	Arbetsmarknadsutbildning	-2 580	-2 450	-2 210	-2 040
1:3	Instegsjobb	-416	-454	-477	-493
1:3	SAS	-749	-910	-963	-963
1:3	FSAS	-700	-876	-912	-912
1:3	Extratjänster	-1 221	-3 206	-4 655	-5 232
1:3	Traineejobb	-542	-746	-945	-1 197
1:3	Aktiva insatser för långtidsarbetslösa	-60	-102	-111	-121
1:3	Nej till borttagande av bortre parentes	+4	+6	+6	+7
1:3	Fortsatt arbetslivsintro	+72	+78	+78	+78
1:3	Kompetenskartläggning asylsökande	-90	-55	-55	-55
1:3	Summa	-6 282	-8 715	-10 244	-10 928
2:1	Arbetsmiljöverket				
		-25	-25	-25	-25
	PLO	-4	-7	-12	-17
	Summa	-29	-32	-37	-42

Inledning

Motionen innehåller Kristdemokraternas politik för arbetsmarknadspolitiken utgiftsområde 14 och innefattar politiska förslag för arbetsmarknaden och arbetslivet.

Fler jobb för dem som står längst från arbetsmarknaden

Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Att ha ett arbete eller annan meningsfull sysselsättning att gå till är därför av största vikt för varje enskild person. Arbetsmarknadspolitik handlar därmed om mycket mer än samhällsekonomisk effektivitet och de offentliga finanserna. Det handlar om förvaltarskap och om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Vi vill ha ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stort.

Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Om man har ett arbete har man bättre förutsättningar att både bilda familj och att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Detta betyder inte på något sätt att de som saknar arbete skulle vara sämre föräldrar, utan helt enkelt att möjligheterna att få livet att fungera blir betydligt enklare om man har ett arbete och en egen försörjning.

Av dessa skäl ser vi med extra stort allvar på den höga arbetslösheten bland ungdomar. Yngre personer som saknar jobb får svårare att ordna med egen bostad och det är inte orimligt att tänka sig att arbetslösheten gör att möjligheten att bilda familj skjuts upp. Därför behövs det krafttag för att minska ungdomsarbetslösheten och det finns anledning att pröva nya vägar och nya reformer för att klara av denna utmaning.

Andra grupper som också har det tufft på den svenska arbetsmarknaden är utrikes födda, äldre och personer med funktionsnedsättning. Dessa grupper utgör tillsammans 75 procent av andelen arbetslösa. Vi ser med stor oro på hur regeringen på olika sätt försvårar för människor i dessa grupper att komma in på och stanna kvar på arbetsmarknaden. Försämrade RUT-avdrag och höjd löneskatt för äldre gör inte situationen bättre för dessa grupper, utan höjer kostnaderna för att anställa eller anlita dem. Långtidsarbetslösa är naturligtvis också en grupp som har en utsatt situation. För denna grupp behövs det nya insatser för att ge möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden med riktiga jobb.

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitiken ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Alla kan inte arbeta 100 procent av heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med mänskliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Arbete ger också den enskilde direkt möjlighet att få bättre ekonomi och påverka sin situation. Därför är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet.

Med fler sysselsatta skapas också resurser som kan förstärka de offentliga finanserna och öka resurserna till välfärden. Genom att fler får arbete kan de offentliga resurserna användas på ett bättre sätt för att ge stöd till dem som är mest utsatta. Med andra ord är tillkomsten av nya jobb den i särklass viktigaste fördelningspolitiska frågan.

Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom det offentliga insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat.

Att fortsatt öka sysselsättningen är en av politikens absolut viktigaste uppgifter. Tyvärr ökar sjukskrivningarna och ohälsan. Sedan mitten på 2014 har ökningstakten i sjukpenningtalet accelererat. Under andra halvan av 2015 och inledningen till 2016 tycker sig Försäkringskassan se att ökningen i sjukfrånvaron bromsat in, ändå fortsätter sjukskrivningstalen att klättra (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2016:7). De psykiska diagnoserna med ångest- och stressyndrom är de som ökar kraftigast. Här finns också stora regionala variationer med enskilda kommuner eller regioner som uppvisar mycket kraftiga öknings. Det är angeläget att Försäkringskassan går vidare med djupare analyser om just de län som uppvisar stora variationer i sjukskrivningstal. Regeringen tog bort den bortre parenteserna i sjukförsäkringen under början av året. Effekterna av denna åtgärd återstår att se. Den bortre tidsgränsen förebyggde att människor hamnade i en passiv sjukskrivning och innebar att människor kunde prövas mot hela arbetsmarknaden istället för att förpassas till förtidspension. Kristdemokraterna vill att människor ska ges möjligheter istället för att lämnas i sticket. Den som har möjlighet att komma till någon form av arbete ska få det stöd som krävs för att det kan möjliggöras.

Regeringens jobbfientliga politik

Regeringens politik på det ekonomiska området baseras på två mål som tyvärr får resultatet att människor riskerar att tryckas ut i utanförskap. Det första målet som regeringen har satt upp är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Ett pliktskyldigt tillägg om att det ska ske genom att sysselsättningen ökar har sedan lagts till. Arbetslöshet är ett relativt mått som visar andelen arbetslösa i förhållande till antalet personer i arbetskraften. Minskar arbetskraften så minskar arbetslösheten, allt annat lika. Därför är regeringens mål trubbigt och kan leda till siffertrixande där människor kommer i kläm och lämnas i sticket. Istället måste nya jobb få växa fram där människor finner sysselsättning.

Regeringens reformer på arbetsmarknadsområdet kan leda till en minskning av antalet personer i arbetskraften. Ökade ersättningar för dem som står utanför arbetsmarknaden, försämrade möjligheter att ta sig från sjukskrivning till arbete, ökade kostnader för att anställa såväl äldre som yngre medarbetare är reformer som direkt minskar arbetsmarknadsdeltagandet.

Många med svag anknytning till arbetsmarknaden är extra utsatta till följd av regeringens avveckling av jobb och utvecklingsgarantins tredje steg (sysselsättningsfasen). De har genom jobbgarantin givits ett sammanhang där deras förmåga kommit till användning, arbetskollor och personlig utveckling. Den massmediala berättelsen om sysselsättningsfasen har skymt de många som genom åtgärden fått bryta isolation mot sysselsättning och sammanhang. Enligt Arbetsförmedlingens mätningar förra året var 89 procent av deltagarna nöjda med den insats de fick. Av dem som lämnade sysselsättningsfasen 2013 fick 63 procent jobb i någon form. Den sista januari 2016 var den sista dagen som en långtidsarbetslös kunde anvisas till sysselsättningsfasen. I det läget fanns över 39 000 personer i sysselsättningsfasen och 78 som arbetade inom de extratjänster regeringen framställt som ersättning för sysselsättningsfasen. Det är fortfarande inte klart var regeringen tänker att dessa personer ska få arbete. Under valrörelsen var det dock extratjänsterna som i hög grad framhölls. Extratjänsterna är ett stort steg för personerna i fråga, att gå ut i offentlig sektor i arbetsroller som många gånger kan vara krävande och inte passar alla. Systemet med extratjänster har kritiserats från i synnerhet berörda arbetstagarorganisationer vilka framhåller problemet för redan ansträngda organisationer med att mobilisera det utökade arbetsledaransvar som följer av målgruppen i fråga. Flexibiliteten och möjligheten att anpassa arbetet till den enskilde minskar när extratjänsterna begränsas till välfärdssektorn. I samband med att möjligheten till sysselsättningsfasen upphörde skickade Arbetsförmedlingen kallelse till informationsträff. På träffen informerades om extratjänster och inom vilka områden dessa skulle kunna bli aktuella, varpå de sökande uppmanades gå ut och söka efter egen förmåga. Förfarandet beskrivs i tidningen Arbetet¹ och står i kontrast till regeringens beskrivning om kommuner och landsting som tar fram tjänsterna. Regeringens målsättning om 20 000 extratjänster har inte infriats. Istället tvingas man nu i årets budgetproposition revidera ner målsättningen till en förhoppning om 2 600 platser år 2020. För de tiotusentals som under årets början befann sig i sysselsättningsfasen blir alltså de flesta utan extratjänst.

Kristdemokraternas väg är en helt annan. Vi vill öka arbetsmarknadsdeltagandet och steg för steg hjälpa människor att komma närmare arbetsmarknaden. Och vi ser gärna att fler över 65 väljer att förlänga sitt arbetsliv.

¹ Arbetet. 20160226. <http://arbetet.se/2016/02/26/fas-3-avvecklas-i-snigelfart/>

Vägen till arbete ska inte bli smalare, den ska bli bredare. Därför behövs det ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete.

Riktade jobbskatteavdrag

Den genomsnittliga etableringsåldern på arbetsmarknaden har ökat från 21 år 1990 till 29 år 2012. Det beror till viss del på att fler väljer att läsa vidare på universitet och högskola, vilket också krävs av fler på en alltmer avancerad arbetsmarknad. Men arbetsmarknaden har också blivit tuffare och kraven hårdare vilket gör att många ungdomar går arbetslösa alldeles för länge eller studerar fler kurser än de egentligen skulle vilja eller behöver.

Etableringen på arbetsmarknaden för unga idag skjuts upp främst på grund av studier. Det är också vanligt för unga att ha flera anställningar under samma år. Andelen unga med tidsbegränsade anställningar har också ökat såtillvida att de dominerar vissa branscher. När Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) jämför årskullar finner man att arbetsinkomster under tonåren har förändrats nämnvärt mellan ungdomskullarna. Något som står klart är emellertid att en arbetsinkomst tidigt i livet ofta innebär högre inkomst senare i livet.

Framträdande i IFAU:s studier är att unga med utländsk bakgrund ökar i antal och som andel i ungdomsgruppen. Det senaste året har vi sett en historisk ökning av ensamkommande unga. För dem som anländer i sena tonåren till Sverige väntar avsevärda problem att etablera sig på arbetsmarknaden.

Allra svårast har de unga med funktionsnedsättningar. Allt färre lämnar gymnasiet med slutbetyg. Gruppens anknytning till arbetsmarknaden har kraftigt försvagats sedan 1990-talet.

Förutsättningarna att erhålla sitt första jobb varierar också kraftigt i landet. Skillnaden är stor mellan Danderyd i Stockholms län och Storfors i Värmlands län. Generellt är ungdomsarbetslösheten störst i glesbygdskommuner och lägst i förortskommuner till storstäderna. Det är stora skillnader i strukturen på arbetsmarknaden där den arbetsintensiva tjänstesektorn, som ofta är en väg till första jobbet, främst återfinns i de stora städerna.

Att få in en fot på arbetsmarknaden är helt avgörande för möjligheten att kunna bygga upp ett fungerande liv som vuxen. Utan arbete är det svårt att ordna med ett eget boende, att bygga upp en stabil privatekonomi och att bilda familj. Känslan av delaktighet och gemenskap samt det ansvar som ett arbete för med sig är också mycket viktig för ungas personliga utveckling.

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Jobbskatteavdragets bidragande effekt till sysselsättningen är väl dokumenterat av Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, SNS och Riksrevisionen.

För att tidigarelägga arbetsmarknadsdebuten och ytterligare sänka trösklarna för dem som står långt från arbetsmarknaden och tidigarelägga arbetsmarknadsdebuten föreslår vi ett dubbelt jobbskatteavdrag för personer upp till 25 år och nyanlända under deras fem första år efter uppehållstillståndet. Kristdemokraterna vill också införa ett dubbelt jobbskatteavdrag för den som tagit sin högskoleexamen före 25 år, detta ska sedan kunna innehas under två år. Syftet är att sänka ungas genomsnittliga etableringsålder på arbetsmarknaden. Eftersom många svenska studenter både påbörjar sina studier sent och

tar lång tid på sig för att slutföra dem, relativt studenter i andra länder, tar de också ut sin examen sent och etablerar sig sent på arbetsmarknaden.

Vi föreslår också ett förstärkt jobbskatteavdrag för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete. Genom ett förstärkt jobbskatteavdrag riktat till dem som varit långtidsarbetslösa kan höga marginaleffekter för den enskilde mildras och drivkraften att ta arbeten som erbjuds stärkas. För varje månad utöver ett års arbetslöshet får den enskilde två månaders förstärkt jobbskatteavdrag när personen börjar arbeta. En person som varit arbetslös 18 månader och då får ett arbete får alltså tolv månader med förstärkt jobbskatteavdrag. Att man får behålla en större del av sin inkomst gör att det blir mer attraktivt att söka och ta ett jobb. Det gör också att fler breddar sitt sökande av arbete till fler branscher. När fler kan tänka sig att ta olika jobb skapas det också nya arbeten. Det visar inte minst erfarenheterna från jobbskatteavdraget. För många som befinner sig långt från arbetsmarknaden är den ekonomiska vinsten av att ta ett arbete ofta mycket låg. När skatten och jobbresorna har betalats och de inkomstrelaterade bidragen eller ersättningarna har minskats är det inte säkert att man har mer pengar kvar i plånboken jämfört med tidigare. Detta gäller inte minst om det är en deltidstjänst som man först blir erbjuden. En möjlighet att kunna behålla mer av sin lön ger också en möjlighet för den enskilde att spara ytterligare för att exempelvis kunna köpa sin första bostad. Något som kan vara en förutsättning för att exempelvis bilda en egen familj.

Kristdemokraterna förstärker även jobbskatteavdraget för personer över 64 år eftersom det ger ökad drivkraft att skjuta upp pensionen och att jobba ytterligare något år, vilket är positivt både för den enskilde, för samhällsekonomin och för pensionssystemet i stort. Den erfarenhet som äldre på arbetsmarknaden innehar är betydelsefull och får inte underskattas. Att fler jobbar längre står inte i konflikt med att fler behöver få in foten tidigare. Arbetsmarknaden och ekonomin är inte statisk. Ju fler som jobbar desto mer växer ekonomin och fler jobb kan skapas.

Kristdemokraterna vill också från 2018 återställa jobbskattavdraget från den regel som gör att jobbskatteavdraget börjar att minska vid månadsinkomster kring 50 000 kronor.

Värna och utveckla tjänstesektorn

Många får sitt första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Därför är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att fortsätta vidgas. Det ger positiva effekter för såväl tidspressade barnfamiljer, för äldre och för personer i behov av arbete.

Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som idag är RUT-avdrag (Rengöring, underhåll och tvätt) och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. RUT-avdraget har möjliggjort en helt ny arbetsmarknad och motverkat svartarbete. För tjänstesektorns framväxt har RUT-avdraget tillsammans med sänkningen av restaurangmomsen betytt mycket. Tre av fyra som får ett jobb i RUT-sektorn kommer från arbetslöshet eller uppsägning. Vi vill se en utveckling av RUT-avdraget där fler former av tjänster ges en lägre skattebelastning. Som det ser ut nu så är över 20 000 sysselsatta inom hemservicebranschen. Under 2014 ökade antalet sysselsatta med 3 000 personer. Av dessa kom tre av fyra personer direkt från arbetslöshet eller uppsägning. Sedan 2010 har omsättningen inom branschen ökat med 20 procent årligen. Omsättningen 2014 uppgick till drygt 6 miljarder kronor.

Vi motsätter oss regeringens halvering av det avdragsgilla beloppet från 50 000 till 25 000 och reducerad omfattning. Vi kan redan i dag se att regeringens signalpolitik får negativa effekter på branschen och kundernas efterfrågan. Som en konsekvens av reduktionen har antalet företag inom branschen minskat från 7 176 företag till 6 199 mellan februari 2015 till februari 2016, en minskning med 14 procent.²

Kristdemokraterna vill därför återställa taket för RUT till 50 000 kr.

Vi vill också utöka antalet tjänster inom RUT-avdraget. Vi tror att detta skulle skapa fler arbetstillfällen, öka människors möjligheter att starta eget företag och samtidigt underlätta för familjers vardagspussel. Grundidén med skattereduktion för hushållsnära tjänster är att det ska vara vardagsnära servicetjänster som många i samhället kan ta del av, om kostnaderna vore mindre. Kristdemokraterna avsätter totalt 410 miljoner kronor för att återställa och utvidga RUT-avdraget 2017. Därefter satsar vi 510 miljoner kronor om året vilket redogörs i detalj under utgiftsområdesmotion UO 24 Näringsliv.

RUT-område Tvätt

Ett exempel på en tjänst som skulle kunna vara föremål för en utvidgning av RUT-avdraget handlar om tvätteritjänster med leverans från och till bostaden. Om ett tvättföretag fick erbjuda RUT-tjänster för att plocka upp tvätten vid dörren, ta den till ett tvätteri och lämna tillbaka den tvättad, struken och vikt skulle den tjänsten bli möjlig för många fler än idag.

RUT-område Underhåll

RUT-avdraget bör utvidgas till att omfatta ”fixartjänster” – lättare servicetjänster i hemmet. Många kommuner (66 procent 2013) erbjuder så kallade ”fixartjänster” till ingen eller låg kostnad, till pensionärer och/eller personer med funktionsnedsättningar. Vid införandet handlade dessa tjänster i första hand om att förebygga fallolyckor i hemmet och är ej behovsprövade. I majoriteten av kommunerna (58 %) är tjänsten kostnadsfri men brukaren får betala för förbrukningsmaterial, i 32 % är tjänsten helt kostnadsfri och i 9 % av kommunerna tas en kostnad ut för fixartjänsten. Tjänsten organiseras på olika sätt i kommunerna: fixartjänsten kan bedrivas helt i kommunal regi där utföraren är en eller flera fixare, personer tillhörande daglig verksamhet eller arbetsmarknadsenheten, men det kan också finnas inslag av volontärverksamhet. ”Fixartjänsterna” handlar ofta om att hjälpa till med byte av gardiner, batterier eller glödlampor, montering/nedmontering av belysning, halsäkkring av mattor, förflyttning av saker till källare/vind med flera enklare servicetjänster.

Kristdemokraterna vill istället omvandla dessa tjänster att ingå i RUT-avdraget så att fler företag kan erbjuda tjänsterna och därmed anställa fler.

”Fixartjänsterna” handlar ofta om att hjälpa till med byte av gardiner, batterier eller glödlampor, montering/nedmontering av belysning, halsäkkring av mattor, förflyttning av saker till källare/vind med flera enklare servicetjänster.

RUT-område Nattvak/personlig omsorg

RUT-avdraget bör utvidgas till att omfatta omsorg och tillsyn av en person i form av ledsagning eller avlösning. Föräldrar och syskon ska även kunna göra avdrag för köp av tjänsterna.

² Företagarna. <http://www.foretagarna.se/Opinion/Nyhetsarkiv/2016/mars/antal-rut--och-rot-foretag-minskar-rejalt/>

Med ledsagning menas äldre personer och/eller personer med funktionsnedsättningar som får hjälp för att kunna delta i sociala och kulturella aktiviteter, eller att kunna gå till olika typer av vårdinrättningar.

Med avlösning menas möjligheten för anhöriga att kunna få lite egen-tid genom att omsorgen för en närstående överlämnas under en lite kortare tid till en extern person, alternativt lite längre tid som till exempel en vecka, då annat boende kan ordnas än i hemmet.

Tjänsterna är komplement till den service kommuner erbjuder, och bör inte ersätta kommunernas arbete.

Vårdnära serviceteam

Sjuk- och undersköterskor vill ge en mer kvalitativ vård, men måste allt för ofta lägga för mycket tid till uppgifter som inte kräver längre vårdutbildning. För att höja kvaliteten och säkerheten i vården behövs tid för att kunna se patientens vårdbehov och tid för att fatta de rätta besluten. Men också tid för att hålla i handen, trösta och stödja.

Kristdemokraterna vill därför satsa på vårdserviceteam i vården. Det skulle avlasta vårdpersonalen från de arbetsuppgifter som är viktiga för att omvårdnad ska fungera men som inte kräver en längre vårdutbildning – så kallad vårdnära service.

Arbetsuppgifterna kan exempelvis handla om att servera mat och plocka undan disk efter måltider, att sköta förråd, transporter av patienter och prover mellan olika avdelningar, samt vissa administrativa uppgifter som inte kräver en lång vårdutbildning.

Vi föreslår en bred satsning för att alla vårdgivare ska kunna anställa renodlad vårdservicepersonal på landets sjukhus och i primärvården. Vi avsätter totalt 1,6 miljarder kronor i stimulansmedel under utgiftsområde UO 9 vilket kan ge 6 200 nya servicetjänster.

Fler vägar till jobb

När Sveriges ungdomsarbetslöshet jämförs med övriga länder i Europa intar vi en mellanposition strax under EU-snittet. Den stora utmaningen i svenskt arbetsliv är svårigheterna för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Utbildningsnivån hos utrikes födda är väsentligt lägre än för inrikes födda och som regeringen skriver i budgeten om deltagarna i etableringsuppdraget så ”är det många var utbildningsnivån varken motsvarar gymnasieskola eller grundskola”. Konkurrensen om de arbeten som har lägre kvalifikationskrav är mycket hård. Enligt Svenskt Näringsliv går det 2,9 personer utan gymnasieutbildning på varje jobb som inte kräver särskilda kvalifikationer.

För att ändå fler ska få komma i jobb krävs åtgärder för att göra arbetsmarknaden mer inkluderande. Framförallt är behovet av fler jobb med lägre kvalifikationsgrad stort där kostnadsbildningen för arbetskraften är lägre. I syfte att möta olika gruppers behov och förutsättningar har politiken, ofta tillsammans med arbetsmarknadens parter, utarbetat olika anställningsformer för att underlätta möjligheterna till anställning. Särskilt har utarbetats incitament som ska hjälpa dem som står långt från arbetsmarknaden och sänka kostnaden för arbetsgivaren att anställa. På så sätt har tröskeln till arbetsmarknaden kunnat göras lägre och de hinder som annars motverkat anställning har kunnat undanröjas.

Introduktionsanställningar

Vår arbetsmarknadspolitik syftar till att förbättra matchningen. Arbetsgivare och arbetstagare ska lättare kunna finna varandra på arbetsmarknaden. För det krävs bättre utbildning, snabbare validering av befintlig kunskap och att trösklar in på arbetsmarknaden sänks. En stor andel av dem som nu och troligtvis även framöver är arbetslösa är personer födda utanför Sverige och i många fall utanför Europa med låg utbildningsnivå. Höga ingångslöner är något som många ekonomer och internationella bedömare, som IMF, pekar på som hinder på svensk arbetsmarknad för personer med lägre utbildning och sämre språkkunskaper. Ett sätt att försöka hantera detta har varit olika typer av arbetsmarknadsåtgärder som syftar till att subventionera och träna upp arbetskraft till att nå en produktivitet som motsvarar kollektivavtalsnivå. Detta behöver inte vara fel, men ofta har stöden varit krångliga och omgärdade av olika restriktioner och inte sällan har kännedomen om dem varit låg. Regelkrånglet anförs ofta av arbetsgivarorganisationerna men har också hänvisats till som problem av Arbetsförmedlingen.

Kristdemokraterna föreslår därför en helt ny anställningsform – introduktionsanställningar. Den arbetsgivare som vill lära upp en ny medarbetare skriver inte under ett anställningsavtal utan ett introduktionsanställningsavtal. Anställningsformen gäller inte jobb som kräver eftergymnasial utbildning eller där lägsta kollektivavtalsenliga lön är över 22 000 kr per månad. Introduktionsanställningar är ingen arbetsmarknadsåtgärd. Ingen byråkrati, inga stöd eller nya subventioner – dock blir det möjligt att kombinera med nystartsjobb. En introduktionsanställning bygger på att 75 procent av arbetstiden är arbete och 25 procent är lära sig jobbet-tid. Det kan handla om mer traditionella utbildningsinslag såväl som att lära sig jobbet på jobbet. Därför kan lönen sättas ned till 75 procent av kollektivavtalsnivån eller högre. Den enskilde medarbeten ges en anställning som innebär att han eller hon får träning och utbildning för att efter hand (max 5 år) kunna få full lön. Eftersom personen ges samma anställningsskydd som övriga anställda finns det en tydlig drivkraft för arbetsgivaren att ge medarbetaren utbildning och träning. Introduktionsanställningens främsta målgrupp är nyanlända med låg utbildning och unga med bristande utbildningsbakgrund, men omfattar alla som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, oavsett ålder eller etnicitet.

- Vem som helst kan ta en introduktionsanställning och vilken arbetsgivare som helst kan anställa en person på det sättet. Inga åldersbegränsningar. Inget krav på arbetslöshet.
- Inga kollektivavtal krävs på arbetsplatsen.
- Introduktionsanställningen ska kunna kombineras med nystartsjobb.
- Inkomstskatt och arbetsgivaravgift fungerar som vanligt. Inga stöd eller subventioner att hålla reda på.
- Den introduktionsanställda omfattas av LAS som andra anställda.
- Arbetsgivaren och den anställda ansvarar själva för att fylla utbildningstiden med ett meningsfullt innehåll.
- Ingen rapportering till Arbetsförmedlingen eller annan myndighet. Tre enkla restriktioner
- Antalet introduktionsanställda på en arbetsplats kan inte vara fler än antalet vanligt anställda.

- Är lägsta lön högre än 22 000 kr enligt kollektivavtal eller om anställningen avser ett jobb som kräver eftergymnasial utbildning kan introduktionsanställning inte bli aktuell.
- Längsta tillåtna introduktionsanställning är 5 år. Anställningarna ska vara heltidsanställningar

Med Kristdemokraternas riktade jobbskatteavdrag mot grupper som håller på att etablera sig på arbetsmarknaden blir introduktionsanställningen mer lönsam att arbeta inom.

En arbetsförmedling som förmedlar jobb istället för att administrera arbetslöshet

Arbetsförmedlingen är en rikstäckande myndighet med 320 arbetsförmedlingskontor. Huvuduppdraget är att matcha arbetssökande och arbetsgivare. Myndigheten stödjer särskilt personer som står långt från arbetsmarknaden och säkerställer att arbetslöshetsförsäkringen uppfyller rollen som omställningsförsäkring. I flera avseenden fyller Arbetsförmedlingen en viktig funktion, men arbetet behöver effektiviseras. Förtroendet för Arbetsförmedlingen är i botten, enligt den årliga enkät som Svenskt Näringsliv gör med sina medlemsföretag använder endast 45 procent Arbetsförmedlingen som rekryteringsväg. Var femte företag uppger att det är mycket missnöjt med Arbetsförmedlingen som rekryteringsväg.

I satsningen för nyanlända som kallas snabbspår har arbetsmarknadsminister Ylva Johansson försökt samla arbetsmarknadsparter i branscher med arbetskraftsbrist för att därigenom skapa en väg där kunskap valideras och byggs på så att nyanlända kan inträda i arbeten. Överenskommelser har slutits för 14 snabbspår till ett tjugotal yrken. Snabbspåren involverar i skrivande stund knappt fyra procent av de 58 000 nyanlända som deltar i Arbetsförmedlingens etableringsprogram. Tyvärr kantas snabbspåren av utpräglad frustration med Arbetsförmedlingens hantering där information, handläggning och upphandling återkommande stakar sig. Det är få som verkligen får jobb och företagen som försökt hitta sin personal genom snabbspåren upplever en stor frustration.

Den utredning om Arbetsförmedlingens uppdrag och framtid som alliansregeringen initierade men som sedan arbetsmarknadsminister Ylva Johansson lade ner har efter två tillkännagivanden i riksdagen återupptagits. Utredaren ska bland annat undersöka hur Arbetsförmedlingen vägledning ska stärkas och samspela med annan vägledning. Uppdraget ska emellertid inte slutredovisas förrän i januari 2019.

Vi föreslår att det utreds om Arbetsförmedlingen kan konkurrensutsättas och kompletteras med andra leverantörer av tjänster i syfte att snabbare matcha olika grupper av arbetslösa in på arbetsmarknaden. Renodlade myndighetsfrågor såsom godkännande av aktörer, uppföljning, insamling av statistik samt register och it-system kan kvarstå i en central serviceorganisation. Själva förmedlingsverksamheten, matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare, kan emellertid konkurrensutsättas. Varje kompetens som efterfrågas idag är i regel väldigt nischad och kräver en matchning från jobbförmedling som specialiserat sig.

Den bör också utredas om den enskilde skulle kunna ges ett ökat inflytande genom en jobbpeng vilken används för att välja mellan arbetsförmedlare, drivna av privata företag eller idéburna organisationer. En jobbpeng måste bygga på en incitamentsstruktur där de mest utsatta längst bort från arbetsmarknaden också är mest lönsamma att satsa på så att de erhåller ett fast arbete. En sund transparens runt resultat och goda konkurrensvillkor ska också hålla branschen ren från missledande incitament.

Kristdemokraterna vill utreda förutsättningarna att reformera Arbetsförmedlingen till en central serviceorganisation där olika aktörer utför förmedlingsverksamheten.

Kristdemokraterna föreslår i denna motion en avveckling av ett antal arbetsmarknadsprogram samt Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Den minskade kostym detta innebär för Arbetsförmedlingen medför också ett mindre anslag för organisationens förvaltningskostnader.

Förändrade arbetsmarknadsprogram

Arbetsförmedlingen har idag en vildvuxen flora av arbetsmarknadsstöd. Det finns instegsjobb, nystartsjobb, traineejobb, jobb- och utvecklingsgaranti, trygghetsanställningar, offentligt skyddat arbete, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd och flera andra.

Dessa olika stöd och anställningsformer med olika villkor, utformning och tidsgränser är svåra att greppa för arbetsgivare, de arbetssökande och i viss mån även för arbetsförmedlarna.

En driftig företagare som lever för sin affärsidé har inte möjlighet att sätta sig in i alla stödformer. Tiden saknas för att ta reda på hur han eller hon ska bete sig för att företaget ska kunna ta del av ett stöd, eller vilka krav den anställde i så fall måste uppfylla. Däremot förekommer att företag specialiserar sig på att använda stöden och maximera sin lönsamhet med hjälp av statliga arbetsmarknadsåtgärder. Det snedvrider konkurrensen och tränger undan osubventionerade jobb.

Resultaten är i många fall undermåliga. I förhållandet till antalet anställda tycks Arbetsförmedlingens 12 600 anställda administrera arbetslöshet snarare än att förmedla jobb. Varje arbetsförmedlare förmedlade i genomsnitt 10,3 jobb under 2014 – mindre än ett jobb i månaden. Detta har dragit ned förtroendet för myndigheten.

Arbetsgivarna är kritiska och negativa i bedömningen av myndigheten. Enligt Svensk Näringsliv använder endast 45 procent av företagen Arbetsförmedlingen i samband med rekryteringar. Enligt Sifo har endast 13 procent av svenska folket stort eller mycket stort förtroende för Arbetsförmedlingen vilket placerar myndigheten i den absoluta botten bland samhällsinstitutioner.

Kostnaden för programmen och de subventionerade anställningarna är också hög, och särskilt nedslående för vissa program och stöd. Den totala kostnaden för de arbetsmarknadspolitiska programmen uppgår till drygt 11 miljarder konor. Tillkommer gör Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag på 7,8 miljarder kronor.

Subventionerade anställningar kommer behövas också i framtiden. Det gäller särskilt personer som har nedsatt arbetsförmåga i form av en funktionsnedsättning. Kristdemokraterna satsar i år 100 miljoner kr mer än regeringen på lönebidragsanställningar. Ett av syftena med den förenkling som vi nu föreslår är att skapa ytterligare trygghet för gruppen av personer som har funktionsnedsättningar.

Arbetsmarknadspolitiken behöver en grundlig renovering. Kristdemokraterna föreslår därför att:

- Arbetsförmedlingens egen arbetsmarknadsutbildning avskaffas
- Fler platser inom yrkesvuxenutbildningen skapas
- Instegsjobben avskaffas
- Särskilt anställningsstöd avskaffas
- Trainee- och extratjänsterna avvecklas
- Förstärkt särskilt anställningsstöd avskaffas

- Arbetspraktikprogrammen samordnas
- Anslaget till Arbetsförmedlingen minskar med 10 procent per år
- Fler platser tillskapas i trygghets- och lönebidragsanställningar för personer med funktionsnedsättningar.

Avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning

Arbetsförmedlingen ska arbeta med att förmedla jobb, inte bara administrera arbetslöshet. Myndigheten är inte lämpad att utbilda arbetslösa till att bli mer gångbara på arbetsmarknaden. Utbildning är ingen kärnkompetens för Arbetsförmedlingen och resultaten för de egna utbildningarna är undermåliga. Endast 15,9 procent av deltagarna hade ett arbete utan stöd 90 dagar efter utbildningen.

Det kan vara stigmatiserande för en person att ha gått en arbetsmarknadsutbildning. När en arbetssökande ska redovisa sina meriter för en möjlig arbetsgivare understryker en arbetsmarknadsutbildning att personen i fråga varit arbetslös en längre tid. En yrkesutbildning på exempelvis yrkesvux eller yrkeshögskolan har inte samma negativa koppling eftersom den som gått en sådan inte per definition måste ha varit arbetslös när han eller hon gick den. Enligt en utvärdering av gällande personer som varslats från Volvo 2008 och 2009 försämrades etableringen mot arbetsmarknaden för dem som gick arbetsmarknadsutbildningar jämfört med dem som avstått.

Riksrevisionen har i senare granskningar av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar (RIR 2015:22) kunnat konstatera att en stark fokusering på personer som står långt från arbetsmarknaden skapar incitament att anordna utbildningar som inte nödvändigtvis avser att tillmötesgå en brist på arbetsmarknaden.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att Arbetsförmedlingen genom sitt eget analysarbete har funnit att det görs anvisningar där arbetsförmedlaren från början kan förmoda att deltagaren inte kommer att kunna tillgodogöra sig utbildningen till att förbättra sina utsikter på arbetsmarknaden.

Fler platser i yrkesvux

Genom att avveckla arbetsmarknadsutbildningarna försvinner cirka 3 150 helårsplatser inom arbetsmarknadsutbildningen. Istället anslår Kristdemokraterna medel för att skapa fler platser inom yrkesvuxenutbildning. Yrkesvux är utbildningar på gymnasienivå för en yrkesutbildning. Med Kristdemokraternas satsning på 537 miljoner utöver regeringens pengar 2017 skapas alltså ytterligare ett stort antal platser inom yrkesvux utöver vad regeringen anslår. De följande åren satsar Kristdemokraterna 387 miljoner kronor under 2018, 447 miljoner kronor under 2019 och 2020 utöver regeringen. Det motsvarar totalt 18 000 platser de två första åren och 22 200 platser de följande två åren.

Kristdemokraterna bedömer att personer som går yrkesvuxenutbildningar eller utbildningar inom yrkeshögskolan har långt större möjlighet att få ett arbete efter utbildningen än efter en arbetsmarknadsutbildning upphandlad av Arbetsförmedlingen. 2015 lämnade den av alliansregeringen tillsatta Yrkesprogramsutredningen sitt betänkande ”Välja yrke” (SOU 2015:97). I utredningen identifierades en rad branscher där det råder rekryteringssvårigheter till yrken som inte kräver eftergymnasial utbildning. Det är till exempel kockar, lastbilmekaniker, medicinska sekreterare och installationselektriker. Inom mer smala branscher råder det brist på glasmästare, fastighetstekniker, bagare/konditor och många fler. En utbyggnad av antalet platser inom yrkesvux borde inte bara leda till att fler som idag är arbetslösa får jobb utan att hela samhället fungerar bättre när viktiga bristyrken kan besättas med kunnig personal.

Reformera anställningsstöd

För att renodla och förenkla Arbetsförmedlingens verksamhet, och göra stöden mer tillgängliga för fler, behöver antalet stödformer minska. Flera anställningsstöd visar dåliga resultat i så måtto att få deltagare går vidare till jobb utan subvention. De sämst presterande stöden behöver därför avskaffas. Varje år betalar staten genom Arbetsförmedlingen ut cirka 20 miljarder kronor i olika subventionerade anställningar.

Bland anställningsstöden är det endast nystartsjobb och starta-eget som uppvisar acceptabla resultat i att hjälpa arbetssökande att få arbete utan stöd. Av dem som fått nystartsjobb har hela 36,4 procent arbete utan stöd 180 dagar efter insatsen. Motsvarande siffra för starta-eget (start av näringsverksamhet) var 74,2 procent 2015. Det är anmärkningsvärt att Arbetsförmedlingens program för starta-eget under flera år minskat i omfattning, trots deras goda resultat. Särskilt med tanke på den potential som finns i invandras företagande och den överrepresentation personer födda utomlands har bland nyföretagare. Den explosiva utvecklingen av anställningsformen egenanställning visar också på potentialen i nyföretagande.

Flertalet former av anställningsstöd, som inte riktar sig till personer med funktionsnedsättning, bör avvecklas då de uppvisar sämre resultat. Personer som idag befinner sig i dessa bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb eller introduktionsanställningar eller en kombination av dessa. En andel av personerna kan även antas få reguljära jobb eftersom undanträngningseffekten enligt studier är hög i flera program.³ Kristdemokraterna räknar därutöver med att en del deltagare i anställningsstöd en tid kommer att hamna i någon form av ersättningsystem, vilket finansieras.

Samtliga personer med funktionsnedsättning som idag har särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd bereds platser i trygghetsanställning eller lönebidragsanställningar. På så sätt ökar deras trygghet på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen har också signalerat att missbruket av stöden kan vara omfattande. Därför behöver Arbetsförmedlingen vidta åtgärder för att minska risken för felaktiga utbetalningar vilket utretts i en statlig utredning Lätt att göra rätt SOU 2014:16.

Sannolikt är det enklare för Arbetsförmedlingen att stävja fusk om antalet former för subventionerade anställningar är färre genom att det blir färre potentiella fuskupplägg att hålla reda på.

Nystartsjobb

I likhet med regeringen ser Kristdemokraterna betydande undanträngningseffekter i nystartsjobben där även så kallade dödviktseffekter gör sig gällande. Vi föreslår därför som regeringen att subventionen sänks för personer som har varit arbetslösa i mindre än två år samt att de maximala stödperioderna kortas. Samtidigt ökas subventionen för personer som varit arbetslösa i mer än tre år samt för nyanlända. Med regeringens krav på kollektivavtalsliknande villkor för nystartsjobben inkommer en prövningsinstans som medför mer byråkrati, vi motsätter oss därför detta krav.

Instegsjobb

Anställningsstöd i form av instegsjobb är en stödform som riktas mot nyanlända. Stödet har emellertid svaga resultat 90 dagar efter avslutat instegsjobb hade 5,2 procent av

³ Calmfors 2001, Riksrevisionen 2006.

deltagarna ett jobb utan stöd och andelen ökade endast till 7 procent efter 180 dagar. För att som arbetsgivare få stöd genom instegsjobb krävs kontakter med Arbetsförmedlingen och byråkrati som man gärna undviker. Kristdemokraterna anser att nyanlända med språkbrister och bristande utbildning dels bör kunna få andra utbildningsinsatser och dels bör kunna få en fot in till ett riktigt jobb via Kristdemokraternas förslag om introduktionsanställningar. Instegsjobben bör därför avvecklas.

Särskilt anställningsstöd

Arbetsgivare som anställer arbetslösa kan få särskilt anställningsstöd med upp till 890 kr per arbetsdag i upp till tolv månader med möjlighet till förlängning i ytterligare tolv månader. Enligt Arbetsförmedlingen hade 9,1 procent av deltagarna arbete utan stöd 90 dagar efter åtgärden och 10,8 procent 180 dagar efteråt under 2015. Mot bakgrund av det svaga resultatet är det problematiskt att stödformen beräknas ha höga undanträngnings- och dödviktseffekter (38-51 procent undanträngning, varav cirka 20 procentenheter dödviktseffekt⁴).

Förstärkt särskilt anställningsstöd

Ytterligare en stödform som medger ännu högre subvention av anställning fast med ännu sämre resultat. Enligt Arbetsförmedlingen hade 4,8 procent av deltagarna arbete utan stöd 90 dagar efter åtgärden och 5,9 procent 180 dagar efteråt under 2015. Särskilt och förstärkt särskilt anställningsstöd bör avvecklas. Deltagare kan få jobb exempelvis med hjälp av introduktionsanställningar, i vissa fall i kombination med nystartsjobb, eller via en yrkesutbildning inom yrkesvux.

Trainee och extratjänster

Extratjänsterna och en stor del av traineejobben, som är centrala delar av regeringens arbetsmarknadspolitiska program, är inriktade mot den offentliga sektorn. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser inom den offentliga sektorn har särskilt stora undanträngningseffekter eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Om platserna är villkorade, och endast ska omfatta arbetsuppgifter som i dag inte utförs, minskar risken för undanträngning. Men då är risken stor att det kommer att handla om förhållandevis okvalificerade uppgifter som endast i liten utsträckning ger ökade yrkeskunskaper. Platserna kommer därmed att ha liten effekt på deltagarnas anställningsbarhet, och sannolikheten för att deltagarna får ett reguljärt arbete efter att programtiden avslutats är därför låg. Regeringen har gått från utfästelser i valrörelsen om 32 000 traineejobb till att konstatera i augusti 2016 hur 125 personer fått ett traineejobb. För att finansiera traineejobben och andra reformer höjde regeringen skatten på att anställa unga. Regeringens målsättning om 20 000 extratjänster infriades inte heller. Istället tvingas man nu i årets budgetproposition revidera ner målsättningen till en förhoppning om 2 600 platser år 2020. Mot bakgrund av de bristande resultatet hittills finns det starka skäl att tvivla på att regeringen når även denna förhoppning. Vi avvisar dessa reformer.

⁴ Lundin 2000–2001, Riksrevisionen 2006.

Slå ihop tre former av arbetspraktik till en

Det finns i dag tre längre former av arbetspraktik. Dels en vanlig arbetspraktik vilken pågår i sex månader och erbjuds en bred målgrupp. Prova-på-plats pågår i högst tre månader där målgruppen utmärks av ingen eller begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv. Praktisk kompetensutveckling är också upp till tre månader och riktar sig till den som nyligen blivit arbetslös eller riskerar bli arbetslös. Alliansregeringen föreslog redan i DS 2014:29 att de tre praktikformerna skulle slås ihop i syfte att ge enklare handläggning och bättre individanpassning. Genom att slå ihop praktikformerna underlättas budgetplanering och uppföljning. Den främsta vinsten uppnås i kommunikationen med arbetsgivarna genom att utbudet av insatser blir mer översiktligt.

Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag

Arbetsförmedlingen är en av Sveriges största myndigheter och åtnjuter tyvärr ett mycket lågt förtroende hos såväl allmänhet som arbetsgivare. Myndighetens arbete behöver effektiviseras. Kristdemokraterna har ovan presenterat flera reformer som syftar till detta. Om förslagen genomförs blir Arbetsförmedlingens uppdrag mindre omfattande. Dels genom introduktionsanställningar som myndigheten överhuvudtaget inte hanterat och dels genom att programmen man hanterat blir färre. Det är därför rimligt att en neddragning av förvaltningsanslaget på 10 procent görs (780 miljoner kronor år 2017). Att det inte är en orimlig åtgärd visas också av att regeringen i sitt regleringsbrev för myndigheten 2016 reserverat 850 miljoner kronor som endast får användas efter beslut av regeringen.

Yrkesintroduktionsanställningar

Under alliansregeringen utarbetades formerna för yrkesintroduktionsanställningar (YA-jobb), där arbetsgivare som anställer unga i åldern 15–24 år kan erhålla ett ekonomiskt stöd mot att en del av arbetstiden används för utbildning och handledning. Den nya regeringen behöll anställningsformen som blivit en möjlighet för ett växande antal ungdomar att ta sig in på arbetsmarknaden.

Lärlingsanställningar

I jämförelser mellan länders arbetslöshet framträder den höga sysselsättning som länder med utbyggda lärlingssystem kan uppvisa. En plats som lärling är en möjlighet att få det första jobbet och börja etablera sig inom ett yrke, något som Kristdemokraterna länge framfört. Gemensamt för länder i EU med låg ungdomsarbetslöshet är väl utbyggda lärlingssystem. Vi vill se ett väl utbyggt lärlingssystem också i Sverige.

Under alliansregeringens försorg infördes sommaren 2014 en ny lag om gymnasial lärlingsanställning. Under den nya anställningsformen kan eleven under delar av eller hela sin utbildning ha ett arbetsplatsförlagt lärande. Vid införandet av det gymnasiala lärlingssystemet fanns det initialt ett motstånd från de branscher som redan etablerat lärlingssystem där man fruktade att den gymnasiala lärlingsutbildningen skulle påverka det avtalsreglerade systemet. Det gymnasiala lärlingssystemet har dock kunnat etablera sig och intresset för att vidareutveckla utbildningen har varit stort. Intresset för att utveckla en lärlingsmodell av centraleuropeiskt snitt där lärlingen rekryteras och anställs av arbetsgivaren för att få hela sin utbildning på arbetsplatsen har dock inte kunnat märkas i samband med att Yrkesprogramutredningen (U 2014:01) sonderade. Lärlingsanställningen kan utvecklas där arbetsgivarens ansvar för och inflytande över

anställningen utökas i ett system för branschlärningar, det var också Yrkesprogramsutredningens uppdrag att utreda vilket presenterades under slutet av 2015. Utredningen fann en efterfrågan på möjligheten att ta större ansvar för vissa yrkesutbildningar med stor betydelse för arbetsmarknaden som i dag riskerar att nedprioriteras inom utbildningssystemet. Utredningen föreslog inrättandet av branschskolor för små yrkesområden inom branscher som har svårt att klara sin kompetensförsörjning. För att garantera kvaliteten i utbildningen ska en branschskola rekommenderas av en branschorganisation eller ha ett brett samarbete om utbildning med flera arbetsgivare inom branschen. För att kunna verka som utbildningsanordnare branschskola ska verksamheten vara godkänd av Skolverket. Verksamheten med branschskolor föreslås inledas med en försöksverksamhet. Kristdemokraternas mening är att branschskolorna har potential att främja övergången från skola till yrke på ett bra sätt för branscher som annars lider av rekryteringsproblem.

Matchningsanställningar

För att ytterligare förbättra möjligheten för dem som står långt bort från arbetsmarknaden att hitta en väg tillbaka till arbete vill Kristdemokraterna införa matchningsanställningar enligt den modell som presenterades i utredningen Matchningsanställningen – nya vägar till jobb (A 2014:D). En matchningsanställning innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett av staten upphandlat rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Det är rekryteringsföretaget som har arbetsgivaransvaret men ska också arbeta aktivt för att den arbetssökande ska få en anställning hos en annan arbetsgivare. Matchningsanställningar kan fungera som ett komplement till andra insatser i jobb- och utvecklingsgarantin. Vi är övertygade att detta är en bättre och mer ändamålsenlig modell än de extratjänster som regeringen väljer att satsa på.

Att skapa nya vägar till jobb för arbetslösa och att ta till vara på de långtidsarbetslösas arbetskraft på bästa sätt är ett långsiktigt arbete som kräver genomtänkta åtgärder. Det finns redan idag flera olika former av lönesubventionerade anställningar för personer som varit utan arbete under lång tid. Trots möjlighet till höga lönesubventioner är det många arbetsgivare som inte anställer med dessa stöd på grund av en osäkerhet om hur väl personen kommer att fungera i verksamheten. Matchningsanställningar är ett sätt minska denna osäkerhet och målsättningen är att risken för att människor permanent stängs ute från arbetsmarknaden kraftigt ska minska. Vi föreslår att utformning av matchningsanställningar tas fram under kommande år för att finnas på plats 2018. Vi avsätter därför 81 miljoner för ändamålet under 2018, vilket successivt ökas till 194 miljoner 2020.

Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga

Även om Sverige stått sig bra genom de internationella krisåren, och har en relativt låg arbetslöshet i jämförelse med många andra länder, finns det grupper som halkar allt längre ned i ansökningshögarna på arbetsgivarnas skrivbord.

Personer med olika former av arbetshinder – psykiska, neuropsykiatriska och fysiska funktionsnedsättningar, sociala skäl eller med en lång tids sjukskrivning i bagaget. De som behöver ett arbete inte endast för sin försörjning, utan behov av att få finnas i en arbetsgemenskap, där inte alla dagar är likadana utan där vardag skiljs från helg, där fritiden blir en ledighet – inte en daglig svårighet.

Ett flertal arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder ryms under beteckningen åtgärder för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det finns ett flertal olika typer av statligt stöd vid anställning av personer med nedsatt arbetsförmåga. Begreppet är inte rättvisande sett till den mycket heterogena grupp individer som ryms inom det.

De största formerna är lönebidrag och trygghetsanställning. Med lönestödet kan en arbetsgivare anställa en person med nedsatt funktionsförmåga och för det mottaga en ersättning som finansierar delar av lönekostnaden. Gemensamt syfte för de olika lönestöden är att kompensera arbetstagarens grad av nedsatt arbetsförmåga. Till exempel erhåller någon med 70 procents nedsatt arbetsförmåga 70 procent ersättning.

Cirka 76 000 personer har idag en anställning med någon form av lönestöd. Uppföljningar av lönestöd visar att många personer har en anställning med detta lönestöd under lång tid trots att tanken är att bidraget ska löpa i endast 4 år. Taket för denna ersättning är för närvarande 16 700 kronor per månad. Beloppet har inte räknats upp på många år. Avsikten med en lönestödsanställning är inte att ersättningsbeloppet ska utgöra taket för personens löneutveckling. Så har det dock i praktiken blivit.

I den så kallade FunkA-utredningen (SOU 2012:31) presenterades ett förslag om att höja lönestödsgrundande lönekostnaden. När FunkA-utredningen genomförde en undersökning och tillfrågade företagare vilket det viktigaste hindret för att anställa någon med en funktionsnedsättning, framträdde taket för den bidragsgrundande lönekostnaden. Ett högre ekonomiskt stöd skulle sannolikt ge fler möjlighet till anställning. Det skulle också öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och stärka sambandet mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek. Insatsens effekt undergrävs och sambandet tappas när arbetsgivaren inte kompenseras.

Regeringen har aviserat ökning av lönestödet, vilket inkluderar lönebidrag såväl som trygghetsanställning, utvecklingsanställning och offentligt skyddat arbete. Ökningarna är dock otillräckliga för att gå utredningens krav till mötes. Kristdemokraterna vill i högre grad gå utredningen till mötes. Vi matchar regeringens anslagsökning men föreslår en ytterligare höjning med 100 miljoner kronor per år. Höjningen medför att den bidragsgrundande lönekostnaden för lönestöd stiger från 16 700 kr till 17 260 kr.

Samhall är en statligt ägd aktör som skapar meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samhalls förutsättningar att introducera framförallt unga till arbetsmarknaden skulle förbättras om de gavs möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar. Detta givetvis under förutsättning att anställningstryggheten inte försämras för dem som nu är anställda i Samhall.

För att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB och för att arbetslösheten i målgruppen ska minska, satsar Kristdemokraterna i likhet med regeringen så att anslaget ökar med 24 miljoner kronor 2017 och med 118 miljoner kronor per år 2018–2020.

De arbetsintegrerande sociala företagen

De arbetsintegrerande sociala företagen (ASF) ger ca 8 000 personer arbete, arbetsträning och rehabiliterande insatser. Förra regeringen lade fram en handlingsplan för socialt företagande 2009, med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket och SKL – Sveriges Kommuner och Landsting, för att fler ska inse potentialen i att skapa företag där människor med arbetshinder kan få möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga; att få börja på den tid man orkar och kan jobba.

Nuvarande regering har också satt en handlingsplan i sjön tidigare i år, men som dock inte följs upp i budgetpropositionen.

Idén med arbetsintegrerande sociala företag är att ge en långsiktig plats för personer som oftast inte haft ett arbete under mycket lång tid. Många har dåliga erfarenheter av att få delta i ett projekt på några månader, sedan är det antingen ingenting som händer, eller möjligen ett nytt projekt igen på kortare tid.

Verksamhetsidén för ASF är enkel; ju mer intäkter företaget har, desto fler går att anställa för egna medel, och därigenom kan personer gå från bidrag till egen försörjning. Men skillnaden är att organisationen kräver handledare som kan hantera situationer som oftare uppstår i de arbetsintegrerande sociala företagen än på andra arbetsplatser, i och med att medarbetarna har sina unika förutsättningar, och kräver mera stöd i arbetet. För att stödja utvecklingen på arbetsmarknaden för dem i störst behov av att få jobba 100 procent av sin förmåga, krävs varaktiga lönestöd för dessa nyckelpersoner i ASF. Kristdemokraterna avsätter 100 miljoner kronor till socialt handledarstöd under anslag 1:14.

Den särskilda löneskatten för äldre

Under alliansregeringen togs den särskilda löneskatten för äldre, motsvarande 8,5 procent, bort. Andelen personer i Sverige som jobbar mellan 65 och 74 år är den högsta inom EU och Efta. Enligt föreningen Skattebetalarna arbetar nästan 100 000 fler seniorer idag jämfört med 2006 då antalet sysselsatta i åldersgruppen var 78 000, motsvarande siffra för 2014 var 177 000. Forskningen visar att äldre i dag har bättre förutsättningar att fortsätta arbeta än tidigare generationer. Med den nya regeringen återinfördes löneskatten till årsskiftet 2015/16, det blev 8,5 procent dyrare att anställa någon som är över 65 år. Kritiken från tunga remissinstanser som Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet var stor. Särskilt lyfte man fram risken för att äldre, som redan har svårt få jobb, blir mindre attraktiva på arbetsmarknaden. Sverige behöver ett förlängt deltagande på arbetsmarknaden. Den demografiska försörjningskvoten är ett mått på hur stor andel av befolkningen som inte är ekonomiskt aktiv i förhållande till den som är det. Ju större kvoten är, desto större är utmaningarna när det gäller finansieringen av välfärdssystemet. År 2011 var försörjningskvoten 0,71. Med andra ord försörjde varje förvärvsarbetande i genomsnitt 0,71 personer utöver sig själv. Antalet barn som föds ökar inte i samma takt som medellivslängden, vilket innebär att kvoten beräknas öka. År 2020 beräknas den ligga närmare 0,80 (Rapport från riksdagen 2013/14: RFR8).

Fler äldre på arbetsmarknaden motverkar också stereotypa bilder kring äldre arbetskraft där de anklagas för att inte vara anpassningsbara eller mottagliga för kunskap. I själva verket är ett reducerat deltagande av äldre på arbetsmarknaden ett monumentalt tapp i kompetens för en rad viktiga yrkesroller. När den erfarna revisorn eller ingenjören väljer att gå i pension tappar ofta deras organisation ett ankare som tillfört värden för hela organisationen.

En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar i arbetslivet är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så. Olika jämförelser mellan både OECD-länder och amerikanska delstater visar att med en hög sysselsättningsgrad bland äldre följer också en hög sysselsättningsgrad bland yngre. Antalet arbeten är inte fast utan ökar när fler vill arbeta. ”Många äldre i arbetskraften hjälper till att hålla hjulen

igång. 67-åringen som fortsätter är 22-åringens bästa vän på arbetsmarknaden” som Gunnar Wetterberg skriver i boken Kurvans kraft.

Den höjda skatten är en skatt på äldres flit och minskar drivkrafterna för äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden vilket gör att Sverige mister värdefull kompetens. Kristdemokraterna vill därför att den särskilda löneskatten återigen tas bort. För att ytterligare främja att äldre stannar kvar på arbetsmarknaden vill Kristdemokraterna dessutom att det särskilda jobbskattavdraget som äldre haft från det att de fyller 66 år, sänks till 64 år.

Arbetsrätt

Arbetsrätten reglerar förhållande mellan arbetstagare och arbetsgivare. Kristdemokraterna står bakom den svenska modellen, där svenska kollektivavtal verkar tillsammans med lagregler, och anser att den fungerar bra och bör värnas. Samtidigt anser vi att Europa bör bejaka en öppnare arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer.

Med utgångspunkt från att arbetsmarknadens funktionssätt såväl som lönebildningen är en gemensam angelägenhet för arbetsmarknadens parter såväl som den politiska sfären fördes under alliansregeringen trepartssamtal i syfte att komma till överenskommelser för att fler ska kunna komma till arbete. Om samma syfte kan vara vägledande i nya samtal bör de nu nedlagda trepartssamtalen återupptas.

Skyldighet att rapportera in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket

Arbetstagarnas och företagens rörlighet över gränserna skapar möjligheter för många, såväl människor som företag, att utvecklas. Studier visar att arbetskraftens rörlighet mellan medlemsländerna har haft betydande positiva effekter för tillväxten i såväl mottagande medlemsländer som i ursprungsländerna. Den fria rörligheten har stor betydelse för att få fler EU-medborgare i arbete. Den gemensamma marknaden inom EU är enligt vår mening nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen. För Sverige är det särskilt viktigt att värna öppenhet länder emellan – en exportberoende ekonomi har inte råd att bygga upp murar mot andra länder.

För arbetstagare som arbetar i företag som tillhandahåller tjänster tillfälligt i Sverige finns särskilda regler i utstationeringsdirektivet som genomförts i svensk rätt genom utstationeringslagen. Dessa regler säkerställer ett extra skydd för utstationerade arbetstagare i Sverige utöver det skydd som de har i sitt hemland. I Sverige gäller arbetstidslagen och arbetsmiljölagen och svenska fackförbund kan ta strid för att lönen och andra villkor som ingår in den så kallade ”hårda kärnan” ska vara i nivå med svenska kollektivavtal. Vi anser i allt väsentligt att dessa regler fungerar väl.

För att underlätta för utstationerade företag att göra rätt och för utstationerade arbetstagare att ta tillvara sina rättigheter är det viktigt att dessa vet vad som gäller på svensk arbetsmarknad. Sådan information måste de kunna ta del av innan de kommer till Sverige. För att detta ska vara möjligt måste svenska kollektivavtalsvillkor finnas lätt tillgängliga. Regler om detta har funnits sedan ”lex Laval” infördes. Enligt lagen ska en arbetstagarorganisation ge in sådana kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som

organisationen kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder. Detta har dock skett i helt obetydlig omfattning, vilket inte är acceptabelt.

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att bestämmelsen om att kollektivavtal ska lämnas in till Arbetsmiljöverket måste sanktioneras, antingen med en sanktionsavgift eller någonting motsvarande. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Utöka undantaget i LAS

Med ekonomins tvära kast krävs att företagen har god omställningsförmåga. En utebliven order kan med ett penndrag försätta ett annars expanderande och lönsamt företag i kris. Företag måste kunna ställa om och behålla nyckelpersoner vid förändrade villkor för företaget. Annars utgör bristen på flexibilitet ett skäl för många företag att tveka inför att anställa när utsikterna ser ljusare ut.

För att främja ett flexiblare arbetsliv där företagen har bättre förutsättningar att hantera dagens förutsättning bör undantagen från turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (LAS) därför utökas till fyra personer. Det skulle därmed dubblera undantaget från hur det ser ut idag. Det nuvarande undantaget görs för två anställda i företag med upp till tio anställda och har varit betydelsefullt för företags benägenhet att våga anställa även i tider då konjunkturen kan tyckas bister. Kristdemokraterna vill att undantaget ska utökas så att det gäller för fyra personer oavsett företaget storlek.

Proportionalitet på arbetsmarknaden

Sverige har förhållandevis få strejker, men flera andra konflikter på arbetsmarknaden. Fler och fler anställda och företag hamnar i avtalslösa tillstånd när ett avtal löpt ut. Hot om konfliktåtgärder förekommer fortfarande i stor utsträckning, och i vissa fall görs också allvar av hoten i proportioner som inte står i paritet till vad avtalstvisten gäller. I syfte att skapa en bättre ordning på arbetsmarknaden vill vi stärka medlingens roll och skapa en proportionalitet i sympatiåtgärder så att de inte oskäligt drabbar någon motpart eller hotar samhällsviktiga funktioner.

Parterna bör inte få använda sig av arbetsrättsliga konfliktåtgärder utan att först söka medling vid Medlingsinstitutet eller, om parterna är eniga, den oberoende part som parterna enats om. Vidare vill vi se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden i syfte att skapa ökad proportionalitet mellan aktörers aktionsutrymme, samt att förhindra att samhällsviktiga funktioner används i konflikter.

Kompetenskonton

Dagens arbetsliv efterlyser ett kontinuerligt och livslångt lärande. Arbetskraftens omställningsförmåga kommer till stor del genom vilka möjligheter som finns för vuxna att skaffa sig kompletterande kunskaper. Globaliseringsrådets slutrapport (Ds 2009:21) pekade på att det svenska utbildningssystemet inte ger möjligheter att skaffa sig en ny eller en kompletterande utbildning för personer som redan befinner sig i arbetslivet. Många företag finansierar internutbildningar, men enligt rapporten är de otillräckliga för att stärka personernas möjligheter att utveckla sin kompetens. Och arbetsmarknadsutbildningarna, som är skattefinansierade, är enbart förbehållna arbetslösa.

Företag kunde stimuleras till att erbjuda kompetenskonton som en extra förmån utöver uppsägningslön och andra förmåner som redan stipuleras av lagar och avtal. Kompetenskontot disponeras fritt av den anställde för fortbildning, antingen vid

tjänstledighet från pågående anställning eller vid en uppsägning. Avsättningen motiveras för arbetsgivaren genom att denne och arbetstagarorganisationerna kommer överens i kollektivavtal eller annat avtal med samtliga anställda på arbetsplatsen ska kunna hitta konstruktiva lösningar när personal behöver sägas upp.

Arbetslöshetsförsäkringen

Alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av en arbetslöshetsförsäkring med rätt till inkomstrelaterad ersättning om man blir arbetslös. Det borgar för en trygghet under tider av omställning mellan arbete. Under lång tid har a-kassan inte uppräknats vilket bidragit till att urholka dess relevans.

Nettoersättningsgraden anger hur stor del av lönen efter skatt som ersätts av a-kassan. I Sverige har den nivån sjunkit kraftigt. Om Sverige vid 00-talet låg i topp bland OECD-länder för nettoersättningsgraden ligger vi idag under OECD-snittet. Anslutningsgraden har reducerats vilket är problematiskt. Under juni 2015 var 360 000 anmälda som arbetslösa, av dessa var det ca 115 000 som inte fick någon ersättning alls. Samtidigt pekar forskningen återkommande på samband mellan en högre ersättning och lägre sysselsättning. Regeringen föreslår en ökning av arbetslöshetsförsäkringen som tillsammans med regeringens kraftiga skattehöjningar och företagsfientliga politik riskerar underminera arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring.

Vi förordar därför en nivå för a-kassan så att en arbetslös under sina 300 första dagar mottar 760 kronor per dag, därefter 680 kronor per dag. För att stärka arbetslöshetsförsäkringens långsiktiga utveckling och undvika att den urholkas bör det också bli aktuellt på sikt att indexera arbetslöshetsförsäkringens tak. På samma premiss som att vi har en allmän och obligatorisk sjukförsäkring bör vi ha en allmän a-kassa. Arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen bör också ersättas med ett inkomstvillkor. Med ett inkomstvillkor kan fler omfattas av rätten till ersättning, särskilt kan då de som arbetar deltid, på oregelbundna tider eller har flera arbetsgivare också inbegripas. Nivån på inkomstvillkoret bör motsvara den nivå då skyldighet att betala avgift till a-kassa infaller. Vi återkommer med sådana förslag.

Vi motsätter oss regeringens förslag att utöka möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid. Genom att öppna upp för deltidsersättning under en längre tid finns risk att den som försöker komma tillbaka till arbetsmarknaden kan känna sig tvingad att tacka nej till arbete för att vara säker på att klara sin försörjning med fortsatt a-kassa. Den negativa utvecklingen med allt fler deltidstjänster bröts under Alliansens regeringstid. Deltidsbegränsningen har haft betydelse för tillskapandet av fler heltidstjänster inom i synnerhet offentlig sektor. Arbetslösförsäkringen måste främst ses som en omställningsförsäkring. Effekterna på pension samt könsaspekten där kvinnor i tre gånger så hög utsträckning gentemot män arbetar deltid, bidrar också till att motivera Kristdemokraterna att avslå regeringens förslag till förändring av deltidsbegränsningen.

Arbetsliv

Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet är en viktig målsättning för arbetslivet. En god arbetsmiljö gynnar både arbetstagare och arbetsgivare. Ett hållbart arbetsliv är också en förutsättning för att Sverige ska stå sig konkurrenskraftigt i framtiden och att människor ska kunna förlänga sitt arbetsliv.

Många företag arbetar bra med det systematiska arbetsmiljöarbete som lagen kräver. De allra flesta tjänstemän är nöjda med sitt jobb. Åtta av tio tycker att deras jobb är meningsfullt, enligt en rapport gjord av TCO och byggd på uppgifter från SCB och Arbetsmiljöverket. Att man har en årlig kontroll av arbetsmiljön och de facto också åtgärdar de brister som finns. Och att man samverkar mellan parterna på arbetsplatsen men också med utomstående aktörer i rehabiliteringsärenden, som med försäkringskassa och företagshälsovård.

Från juli 2015 till juli i år har kvinnors ohälsotal ökat med 1 dag och männens har ökat med 0,4 dagar (Försäkringskassan, juli 2016). Kvinnors sjukpenningtal är 87 procent högre än männens. Kvinnors ohälsotal är 52 procent högre än männens. Kvinnor drabbas i högre grad än män av arbetsrelaterade besvär, som svårt att sluta tänka på arbetet, sömnsvårigheter och olust inför att gå till jobbet, vilket ökar förekomsten av sjukskrivningar. Det finns många olika orsaker till att kvinnor i högre utsträckning än män drabbas av arbetsskador inom vissa branscher. Hur arbetet är organiserat, hur ledarskapet ser ut och vilka förutsättningar som finns att utföra arbetet är några exempel. Utmärkande under 2015 för ohälsan hos kvinnor var arbetssjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer. Ofta är arbetsgivaren omedveten om skillnaderna och det finns en stor utmaning i att göra alla medvetna om det omedvetna.

Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka.

Kvinnors ohälsa kulminerar under de två år som följer efter första barnets födelse. För ohälsa som varar längre än 14 dagar påverkas kraftigt av sociodemografiska och socioekonomiska faktorer. Yrken med ökad risk för sjukskrivning framträder inom skola, vård och omsorg, områden inom vilka kvinnor är dominerande. Alltför höga krav och begränsade resurser i arbetet generellt sett hänger samman med lägre arbetstrivsel, en ökad vilja att säga upp sin anställning samt sämre psykisk och fysisk hälsa. I en nyligen genomförd kunskapssammanställning (2016:2), framhålls särskilt problemen inom de kvinnodominerade yrkesgrupperna inom vård, skola och omsorg. Både män och kvinnor som arbetar inom dessa sektorer mår sämre än andra. I Försäkringskassans Socialförsäkringsrapport 2014:14 identifieras de fysiska och psykiska krav som finns i dessa arbetsroller som orsakerna till den högre sjukskrivningsrisken. Med de insikter som finns om kvinnors ohälsa bör Arbetsmiljöverket utveckla verktyg för och kartlägga hur kvinnor och män exponeras i olika grad på arbetsplatser som utgör riskfaktorer för sjukskrivning. Arbetsplatsers skyddsombud spelar en viktig roll för att värna och kommunicera sina arbetskamraters arbetsmiljö. Skyddsombuden måste vaka över både de fysiska, organisatoriska frågorna såväl som de sociala och psykiska arbetsmiljöfaktorerna.

Tendensen är annars att politiken vill reglera privatlivet genom till exempel kvotering av föräldrapenning. Genom att i vidare forskning utreda sambanden mellan arbetsmiljöfaktorer i olika organisatoriska kontexter kan förståelsen för kvinnors och mäns arbetsvillkor förbättra. Det är angeläget att Arbetsmiljöverket koncentrerar sitt arbete till de sektorer där utsattheten i arbetsrollen är som störst. Det är också betydligt mer träffsäkert än det förslag om särskild sjukskatt på företagen regeringen diskuterat under året för att sedan dra tillbaka. Med regeringens sjukskatt skulle arbetsgivaren efter 90 dagars sjukskrivning bli tvungen att betala 25 procent av sjukskrivningen. Kristdemokraterna ser en stor risk att ett sådant förslag leder till ett förhärdat arbetsliv där rädslan för att anställa någon med sjukdomsrisk blir en faktor vid anställningar.

Försäkringskassan efterlyser i socialförsäkringsrapporten ett arbetsliv som förmår ta hänsyn till de särskilda livsvillkor som följer med föräldraskap. Kristdemokraterna delar den analysen och eftersträvar ett arbetslivsklimat som ger förutsättningar att klara det livspussel som föräldraskap med små barn innebär. Försäkringskassan efterlyser ytterligare studier för att verifiera och fördjupa kunskapen om att så kallat dubbelarbete, där kvinnan har ett huvudansvar för hem och familj samtidigt som hon förvärvsarbetar, i hög utsträckning kan leda till ökad risk för sjukskrivning. Kristdemokraterna eftersträvar ett arbetslivsklimat som ger förutsättningar att klara det livspussel som föräldraskap med små barn innebär.

Det är arbetsgivaren som ansvarar för att verksamheten drivs på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall förebyggs och att man uppnår en tillfredsställande arbetsmiljö. Arbetsmiljöverkets uppgift är att kontrollera att arbetsgivaren lever upp till de krav som finns i arbetsmiljölagen och i de föreskrifter som Arbetsmiljöverket utfärdar. Denna kontroll sker vanligen genom inspektion.

Antalet förrättningar per inspektör ökade under 2009–2011 på grund av effektivare inspektionsmetoder och mindre administrativt arbete. Andelen har enligt regeringens budget, under 2015 minskat på grund av organisationsförändringar. 2013 gjordes 31 500, 2014 26 300 och 2015 21 000 förrättningar. Det är ingen bra utveckling. När Arbetsmiljöverket får stora tillskott går mycket energi åt rekrytering och utbildning. Det är bra att det finns kompetenta inspektörer. Men även om man tillför flera hundra miljoner så är antalet inspekterade arbetsplatser inte särskilt hög i procent räknat.

Ett sätt att rationalisera detta arbete utan att för den skull tumma på säkerheten och arbetsmiljön vore ett system med arbetsmiljödeklarationer. Likaväl som vi årligen redovisar våra inkomster för staten skulle det vara rimligt att redovisa arbetsmiljön genom en årlig deklaration. Idag gör vi mer via internet. Även Arbetsmiljöverket bör kunna använda den nya tekniken.

I ett system med arbetsmiljödeklarationer fyller Arbetsgivaren och arbetstagarna gemensamt i ett av Arbetsmiljöverket upprättat frågeformulär baserat på lag och föreskrifter för just det företaget. Denna deklaration skall göras så enkel att frågorna kan besvaras med ja eller nej. Deklarationen skall sedan undertecknas av ställföreträdare för företaget och företrädare för arbetstagarna. Deklarationen kan med fördel göras via nätet. Efter behandling av Arbetsmiljöverket, kan åtgärder vidtas utifrån deklarationens resultat.

Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Antalet inspektörer kan minskas och antalet distrikt kan reduceras. Detta innebär en besparing för statskassan utan att arbetsmiljön försämras. Tvärtom skulle kontrollen bli effektivare och rättvisare.

Det finns därför anledning att regeringen initierar en översyn som klarlägger om en ordning med arbetsmiljödeklarationer skulle kunna genomföras.

Ambassadörsprogrammet för kvinnors företagande

Tillväxtverket har kunnat konstatera att andelen företag som drivs av kvinnor ökat med 34 procent mellan 2006 och 2012. Svenskt Näringsliv har också noterat att kvinnor som leder företag ökat från 5,9 procent till 7,5 procent under en tioårsperiod.

Under 2014 framträdde dock ett allvarligt trendbrott i den studie som The Global Entrepreneurship Monitor (världens mest extensiva studie i entreprenörskap med internationella jämförelser utifrån 200 000 respondenter i 73 länder) publicerade. I GEM:s definition av entreprenörskap sjönk den svenska andelen från 8,2 procent 2013

till 6,7 procent 2014, vilket fick Sverige att rasa från plats 10 till 18 bland de 29 jämförbara länder som karaktäriseras som innovationsdrivna. 2016 i samma studie har inte inneburit någon större klättring utan Sverige står på plats 16. även kunnat observeras i Svenskt Näringslivs mätningar. I GEM:s definition av entreprenörskap sjönk den svenska andelen från 8,2 procent 2013 till 6,7 procent 2014, vilket fick Sverige att rasa från plats 10 till 18 bland de 29 jämförbara länder som karaktäriseras som innovationsdrivna.

Tappet i svenskt entreprenörskap drivs främst av ett kraftigt fall i andelen entreprenörer bland kvinnor. Närmare 40 procent färre kvinnor var entreprenörer 2014 jämfört med året dessförinnan. I Sverige går det färre kvinnor per manlig entreprenör än i flertalet jämförbara länder.

Inom hälso- och sjukvård driver kvinnor nästan hälften av företagen. Att regeringens utredare Ilmar Reepalu går ut med förslag om vinstbegränsning inom skola, vård och omsorg där kvinnors entreprenörskap är särskilt framträdande måste ses som ett hårt slag. Andelen är ännu högre inom personliga tjänster, där fyra av fem företagare är kvinnor. I synnerhet inom RUT-branschen dominerar kvinnor som företagsledare. Den långvariga, positiva utvecklingen för kvinnliga företagare i huvudsak till tjänstesektorn, där hushållsnära tjänster utgör en stor del. Tillväxtverket påvisar undersökningen Företagens villkor och verklighet (2012) hur fler än nio av tio av de företag som drivs av kvinnor, finns i tjänstesektorn.

För återgå i den positiva utveckling som tidigare präglat förutsättningarna för kvinnors företagande, behöver politiken vinnlägga sig om att inte försvåra för möjligheterna att starta och driva företag i de sektorer som domineras av kvinnor. Osäkerheten som skapats av agendan för vinstbegränsningar och reducerat RUT står i vägen för den utvecklingen.

För att synliggöra kvinnors företagande och stärka deras nätverk initierade alliansregeringen ett ambassadörsnätverk för kvinnors företagande. Nätverket bestod av 800 företagare som utsågs till ambassadörer för kvinnors företagande. De har bidragit till att synliggöra kvinnors företagande och sprida kunskap om hur det är att driva företag. Mellan 2008 och 2014 träffade 2 000 företagare i egenskap av ambassadörer för kvinnors företagande närmare 170 000 personer för att prata om företagande och entreprenörskap. Tyvärr lade den nuvarande regeringen ned detta. Kristdemokraterna anser att Tillväxtverket bör ges medel att starta upp nätverket igen och anslår 25 miljoner fördelat på perioden 2017–2021 för ändamålet.

Pris- och löneomräkningar

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2017–2020. Myndigheter inom utgiftsområde 4 och 6, såsom Polismyndigheten och Försvarsmakten, är undantagna från PLO-besparingen.

Jakob Forssmed (KD)

Caroline Szyber (KD)

Robert Halef (KD)

Aron Modig (KD)

Penilla Gunther (KD)

Larry Söder (KD)